

Bryssel, 27. toukokuuta 2019
(OR. en)

Toimielinten välinen asia:
2008/0140(CNS)

9567/1/19
REV 1

SOC 381
ANTIDISCRIM 13
JAI 564
MI 463
FREMP 73

SELVITYS

Lähettiläjä:	Puheenjohtajavaltio
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea (Coreper I) / Neuvosto
Ed. asiak. nro:	14253/18
Kom:n asiak. nro:	11531/08 SOC 411 JAI 368 MI 246 - COM(2008) 426 final
Asia:	Ehdotus neuvoston direktiiviksi uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta – Tilanneselvitys

I JOHDANTO

Komissio antoi 2. heinäkuuta 2008 ehdotuksen neuvoston direktiiviksi, jonka tarkoituksena on ulottaa uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän suoja työelämän ulkopuolelle. Ehdotuksella täydennetään nykyistä EY-lainsäädäntöä¹ tällä alalla, ja ehdotetulla yhdenvertaista kohtelua koskevalla horisontaalisella direktiivillä kielletäisiin edellä mainituista syistä johtuva syrjintä seuraavilla aloilla: sosiaalinen suojelu, mukaan lukien sosiaaliturva ja terveydenhuolto, koulutus, sekä tavaroiden ja palvelujen saatavuus, asuminen mukaan luettuna.

¹ Erityisesti neuvoston direktiivejä 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY.

Valtuuskuntien suuri enemmistö on suhtautunut ehdotukseen periaatteessa myönteisesti, ja monet kannattivat sitä, että ehdotuksella pyritään täydentämään nykyistä oikeudellista kehystä käsittelemällä horisontaalisesti kaikkia neljää syrjintäperustetta.

Useimmat valtuuskunnat ovat vahvistaneet yhdenvertaisen kohtelun edistämisen merkityksen EU:n yhteisenä sosiaalisena arvona. Useat valtuuskunnat ovat erityisesti painottaneet ehdotuksen merkitystä vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen (vammaisyleissopimuksen) täytäntöönpanossa. Jotkin valtuuskunnat olisivat kuitenkin toivoneet kunnianhimoisempia säännöksiä vammaisuudesta.

Tietyt syrjinnän torjunnan merkitystä korostavat valtuuskunnat ovat kuitenkin aiemmin asettaneet kyseenalaiseksi komission ehdotuksen tarpeellisuuden ja katsoneet, että ehdotus loukkaa tietyissä kysymyksissä kansallista toimivaltaa ja on ristiriidassa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden kanssa. Lisäksi nämä valtuuskunnat vastustavat edelleen sosiaalisen suojelun ja koulutuksen sisällyttämistä soveltamisalaan.

Muutamit valtuuskunnat ovat pyytäneet selvennyksiä ja ilmaisseet huolensa, jotka liittyvät erityisesti oikeusvarmuuden puutteeseen, toimivallan jakoon, ehdotuksen käytännön vaikutuksiin sekä taloudellisiin ja oikeusvaikutuksiin.

Kahdella valtuuskunnalla on yleisvaraumat ehdotukseen sinänsä.

Tällä hetkellä kaikilla valtuuskunnilla on tarkasteluvaraumat tekstiin.

CZ, DK ja UK ovat pitäneet voimassa parlamentaariset tarkasteluvaraumat. Komissio on vahvistanut pitäytyvänsä edelleen alkuperäisessä ehdotuksessaan ja pitänyt voimassa tarkasteluvarauman sen mahdollisiin muutoksiin.

Euroopan parlamentti antoi kuulemismenettelyn mukaisen lausuntonsa 2. huhtikuuta 2009².

Lissabonin sopimuksen tultua voimaan 1. joulukuuta 2009 ehdotus kuuluu nyt Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 19 artiklan soveltamisalaan. Kyseinen artikla edellyttää neuvoston yksimielisyyttä ja sitä edeltävää Euroopan parlamentin *hyväksyntää*.

² Ks. asiak. A6-0149/2009.

II EHDOTUKSEN KÄSITTELY NEUVOSTOSSA ROMANIAN PUHEENJOHTAJAKAUDELLA

Sosiaalityöryhmä jatkoi ehdotuksen käsittelyä³ puheenjohtajavaltion tekstiehdotusten pohjalta⁴, jotka käsittelivät useita kysymyksiä, joita ovat muun muassa moniin eri seikkoihin perustuva syrjintä, olettamukseen perustuva syrjintä, ohje harjoittaa syrjintää, oikeasuhteinen erilainen kohtelu, tavaroiden ja palvelujen saatavuus sekä esteettömyys. Puheenjohtajavaltio myös muotoili tekstiä nykyisten lainsäädännön laatimista koskevien periaatteiden mukaisesti.

a) Keskeisten käsitteiden selkiyttäminen

i. Moniin eri seikkoihin perustuva syrjintä (2 artiklan 3-a kohta ja johdanto-osan 12 ab kappale)

Valtuuskuntien antaman palautteen pohjalta puheenjohtajavaltio ehdotti tätä käsitettä erilliseksi kohdaksi ja yhdenmukaisti termejä niin, että termi ”moniperusteinen syrjintä” korvattiin termillä ”moniin eri seikkoihin perustuva syrjintä”. Muutamat valtuuskunnat epäröivät, voitaisiinko moniin eri seikkoihin perustuva syrjintä käsitteenä supistaa vastaamaan ehdotuksessa olevaa neljää syrjintäperustetta. Valtuuskuntien selvä enemmistö kuitenkin hyväksyi edellä mainittua käsitettä koskevat muutokset 16. toukokuuta pidetyssä työryhmäkokouksessa.

ii. Olettamukseen perustuva syrjintä (2 artiklan 2 kohdan d-a alakohta ja johdanto-osan 12 a kappale)

Puheenjohtajavaltio lisäsi 2 artiklan 2 kohtaan uuden alakohdan käsitteelle ”olettamukseen perustuva syrjintä”, joka oli sisällytetty johdanto-osaan jo keskustelujen aiemmassa vaiheessa. Puheenjohtajavaltion ehdotus sai laajaa tukea. Yksi valtuuskunta kuitenkin ilmaisi huolensa ”olettamukseen perustuvan syrjinnän” määritelmän siirtämisestä osaksi kansallista lainsäädäntöä, sillä englanniksi käytetään kahta verbiä: ”assumed” ja ”perceived”.

³ Kokoukset pidettiin 2. huhtikuuta ja 16. toukokuuta.

⁴ Asiak. 7852/19 ja 8812/19.

iii. Ohje harjoittaa syrjintää (2 artiklan 2 kohdan d-b alakohta)

Käsite ”ohje harjoittaa syrjintää” otettiin käyttöön uudessa 2 artiklan 2 alakohdassa. Puheenjohtaja selitti valtuuskunnille, että käsitteellä ei ole virallista määritelmää mutta se sisältyy silti muihinkin voimassa oleviin yhdenvertaista kohtelua koskeviin direktiiveihin. On myös annettu ymmärtää, että käsitteistö voi tältä osin kehittyä oikeuskäytännön kautta.

b) **Oikeasuhteinen erilainen kohtelu (2 artiklan 7 kohta ja johdanto-osan 15 ja 15 a)**

Monet valtuuskunnat korostivat haluavansa varmistaa, että ehdotus on vammaisyleissopimuksen vaatimusten mukainen, ja yhdenmukaistaa tekstiä. Puheenjohtajavaltio kannusti tähän ja ehdotti myös poistettavaksi kappaletta, jossa käsitellään ikään ja vammaisuuteen perustuvaa oikeasuhteista erilaista kohtelua rahoituspalvelujen tarjoamisen yhteydessä. Tämä oli tulos laajoista keskusteluista, joita käytiin mahdollisuudesta sallia vakuutusmatemaattisiin periaatteisiin ja tilastotietoihin perustuva oikeasuhteinen erilainen kohtelu, mutta ei kuitenkaan välttämättä henkilön terveydentilan yhdistämistä hänen vammaansa. Useat valtuuskunnat ilmaisivat kuitenkin epäilyksensä poiston suhteen ja totesivat, että asiaa on jo käsitelty ehdotuksen aiemmissa käsittelyvaiheissa ja että on tärkeää säilyttää kyseiset vakuutuksia, pankkitoimintaa ja muita rahoituspalveluja koskevat säännökset. Puheenjohtajavaltio totesi lopuksi, että keskustelu ja hienosäätö ovat edelleen tarpeen.

c) **Tavaroiden ja palvelujen saatavuus ja tarjonta (3 artiklan 1 kohdan d alakohta)**

Tavaroiden ja palvelujen saatavuutta koskevassa säännöksessä puheenjohtajavaltio ehdotti, että tekstistä poistetaan ilmaus ”yksityis- ja perhe-elämän ulkopuolella”, jolloin siinä säilyisi vain ilmaus ”yleisesti tarjottavien”. Ehdotus oli tulos keskusteluista, joita käytiin mahdollisuuksista tarjota tavaroita ja palveluja yksityiselämän puitteissa, mutta asettaa ne kuitenkin yleisesti saataville (esim. sosiaalisessa mediassa ja siihen liittyvillä alustoilla), sekä siitä, voivatko tällaiset tilanteet olla syrjiviä. Vain muutamat valtuuskunnat eivät voineet tukea ehdotettua poistoa ja vaativat edeltäneen sanamuodon palauttamista. Tästä säännöksestä olisi vielä keskusteltava lisää.

d) **Vammaisuutta koskevat säännökset**

Puheenjohtajavaltion laatimissa ehdotuksissa vammaisuutta koskevia säännöksiä selkiytettiin edelleen ja viittaukset vammaisyleissopimukseen yhdenmukaistettiin koko tekstissä. Erityisesti johdanto-osan 20 ab kappaleessa korostettiin entistään tärkeämpänä, että vammaisille henkilöille varmistetaan samantasoinen esteettömyys kuin muille.

III LOPUKSI

Useissa asioissa on selkeästi edistytty Romanian puheenjohtajakaudella. Vaikka ehdotetun direktiivin tavoitteilla on laaja kannatus, tarvitaan teknistä työtä ja uusia poliittisia keskusteluja, ennen kuin neuvostossa voidaan saavuttaa tarvittava yksimielisyys.